

Buriad-Mongol YNEN

BK(b) Paartiin Buriad-Mongol Oblastnoi Komiteed ba BMASSR-ei Centraalna Gyisedxexe Komiteedei yderbyriiin gazeed

№ 159 (2493)
1938 onoi
IJYVLIIN
10
VOSKRESEENI
15-dxi zilee garna
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

MYNӨӨDEREI NOOMERTO:

EXIN NIUR	XOJORDOXI NIUR
Intenacionalizm—soveed patrioodoi tug.	Xitaddaxi dainai baidal, Ispanidaxi froontonuud deer.
BMASSR-ei Verxoovno Soveedei negedeger seessi.	Xitad aradai geroičeske temeselei tyryyšiin zil.
BMASSR-ei Konstituucada helgeltenydydiji ba nemeltenydydiji oruulxa tuxai.	Šine urihalamziin amzalta. Agitacioonno xydelmeriiji byri haizaruulxa.

Internacionalizm--soveed patrioodoi tug

Ere oronogoo tyles sanga ba geroičeske tuladaan sooguur, soveed patriotizmiin ariun yzel bil bolhon ba halbarhan baina. Өeriingee orondo—Socializmiin orondo, tere nei zaxa xizaargyi daidada aahuza baigaa aradai agu xijedeni, manai paartiin xytelberi dorо, Leenin ba Staalinal udaridalga dorо tullagdahan uгаа jixe ilaltanuuda inaglaahan xaluun inagal, ene yzeltel xabsaran negedelsehen baina. Soveed patriotizm xadaa, eksploataatornuud ba darlagšadal xuurmag „patriotizmtel“ ziseeleşegyi

šils ezemdelge bolbol aradiji tolgoilxo gy, all ygel gy ghen asuudal mynee šiidxegdeze baina. Xitadta bolzo baigaa nacionaalsna-oboronittelnо dain bolbol ilme bolxodo, uгаа jixe revoliycioonno udxaşanartai.

Xitad ba Ispaniin arad olonlite, byxii delxel deerexi xydelmerišen анги ba tyryy xyn zon bolbol manai orondo socializmiin ilaltiji, progress ba eb nairamdal tulguuri bolxo—Soveed Sojuuzai xyse ba şadala urgaltiji bajar tai ba naidalgataigar xaraza bainad. Leeninske—Staalinske internacionalizm ba soveed patriotizmiin yzeleer xymyzylygdehen, manai oronoi araduud bolbol sylee erke ba zol zargalal oron—Soveed Sojuuzai gadaadiin daisadai interveentiin hedelgehee arşalga gehen, eehediingee ujalгада esestee xyrtter ynen sojuuzniguidnai delxet byxii oronuuda bil jym geze mededeg.

SSSR-ei araduudai moraalsna—politiceske negedeliji, soveed pravittelstvo, bolshevik paarti ba nyxer Staalinal inag ba bejee ygenxel baħanaa byxii xyn tyreltenei urda demonstracalhan, Sojuuzna ba Avtonomno respublikenyde Verxoovno Soveedydydiji hungaxa hungaltanuud deere tullagdahan, kommunistnuud ba partiina bişenyde Staalinska bloogoi uгаа jixe ilaltiji SSSR-ei xani nyxedyyd byxii delxel deere, ton jixe bajar taigalar temdeglehen baina. Hajaxan bolzo yngerhen hungaltanuudai udxaşanariji ulaxoorondiin talaar abza xaraxa boloo haa, ene xadaa internacionalizm ba araduudai axa dyglin kolbooji honoroor xaruulbandaa uгаа jixe udxaşanartai baina.

Ulasoorondiin sobiitinyde byxii jabasany, dainai ajuul ba SSSR-te dobtolon oroxo gehen he delgin ajuul xer zergiin xysetei bolhiji xaruulaa. Gebes, myn baha, maniji xyrieelen baigaa kapitalis jyrtemsedexi şunaxal xysenyde urdaħaa temesehen, araduudai temesel myn le şangadaza baina.

Aangli, Franca ba xede xeden gyrenydydexi byrzyaaziin reakcioonno element nyd bolbol faşizmliji esergyşehen olonitiin xydeleji unfargaaxaa, bişe gyrenydeji ba myn xydelmerišen, tariaşanal socialis gyren—SSSR-ei xzyzyn deere, faşis agressoornuudai eb negedkee byxii xyseree ermelenе. Nygee talahaa, eneende esergyş froot, eb nairamdal ba progressiin froot, demokratiin froot ulam ulam ygedene, faşizmde esergyş bygedearadai xydeleeni raamka oyr ygen bolno. Faşizmde esergyşehen byxedelkexi xysen bolbol manai oronoi xydelmerišen angital sojuuz baiguulaa, egeel teregeer faşizmde, reaakca ba daında dadagdaşagyi xaalta xexe baina.

Mynee baigaa, ulaxoorondiin obstanoovkiin xynde sloozno baihiji xaraadaa abza, „SSSR-ei xydelmerišen angilin internacionalna proletaarska barisaaji, byrzyaazna oronuud-daxi xydelmerišen angilin barisaatal xolbon bezizylyxe ba şangadxaxa xergetel“ gehen, qyxer Staalinal ygliji daxin daxin hanaxa şuxala.

Azalaş byeniilji proletaarska internacionalizmiin yzeleer xymyzylyxe—partiina organiziicada byriin, bolshevik byriin ariun ujalga myn. Jyyb gexede, byxedelkein proletaarinuud ba darlagdaşadal zyrrenydydei negen xanta, zyrkenb soxidoggyi soveed patriood, socializmiin oronoi xybyyn geze ygel ba baika johogyi. Jyyb gexede, proletaarska internacionalizm bolbol—soveed patrioodoi tug!

(„Praavdiin“ tyryy bişeghee)

BMASSR-ei Verxoovno Soveedei negedeger Seessi

MANDAADNA KOMISSIIN TYRYYLEGŞE DEPUTAAD NYXER BATUURINAI DOKLAAD

Nyxed deputaadui, manai respublikin Verxoovno Soveedei negedeger Seessi deere hungadagdan, mandaadna komiissa bolbol Buriad-Mongol ASSR-ei Konstituuciiin 31 dxi statsjaagai yndehер, Centraalna hunguuliin komiissada-xi hunguuliin dokyumentnydydiji ba deputaad byriin materialnuudiji şalgahan, golosovaaniin protokoolnuud, şoxodno xundahanuudai baihaniji şalgahan baina.

BMASSR-ei Verxoovno Soveedei hungaxa hungaltada laar respublikte doter hunguuliin 89 okrugnuud baiguulag-dahan baigaa. Eie okrugnuudta hunguuliin 590 uçaştognuud toologdono. Manai Buriad-Mongol respublikin Verxoovno Soveedei deputaaduudta 89 kandidaadnuud hunguuliin okrugnuudta registraacalag-dahan baina. Kommunistnuud ba partiina bişenyde Staalinska bloogoi byxii 89 kandidaadnuud bolbol BMASSR-ei Verxoovno Soveedei deputaaduudta nege hnanalaar hungadag-dahan baina (aplodismentnyd).

Manai respublikin Verxoovno Soveedei deputaaduudiji hungalga xadaa, hunguuliin byxii 89 okrugnuudta, BMASSR-ei Konstituuciiin ba manai respublikin Verxoovno Soveedei hungaxa hungaltata xaxai dyremel yndehер ynger-geddebe.

Mandaadna komiissa bolbol, all negen okrug doter hungaltiji klassirovalxa jamarşij uşar baigaa gyli Verxoovno Soveedei deputaaduudai hungaltiji geze hezeglehen gomodol ba medyylyge ygel baina olbo. Manai respublikin hungagşad xadaa, ijyyniin 26-da, Verxoovno Soveedei deputaaduudta buriad-mongol aradai 89 erxim tyleeleşediji hungaba. (Aplodismentnyd).

Buriad-mongoloi byxii arad xadaa, manai respublikin Verxoovno Soveedei tyryyšiin deputaaduudta byrii araduudai erxim nyxer, agu jixe, voozds xaluun inag Staaliniji ba tereinei orilin soraatnig nyxer Moolotoviiji hungahan baina. (Udaan zamşaşagyi, nerjeme aplodismentnyd).

Nyredyyd, deputaaduudai sostaav tuxai tunraglaxiji zbyşeerliit.

Verxoovno Soveedei deputaaduudai dunda, BK (b) Paartiin gesyrd 64 xyn gy, all 73 procent ba partiina bişenyd 25 xyn gexe gy, all 27 procent baina. Ene toodo 9 xyn komsoomolnuud. Deputaaduudai partiinost tutai medeesel xadaa, manai kommunist paarti bolbol manai respublikin aradai dunda ba byxii soveed araduudai dunda agu jixe avtoriteetel baina geze, vilvod xexe arga olgono.

Manai respublikin hungagşad bolbol bolshevikydeji partiin tylee, kommunistnuud ba partiina bişenyde bloogoi tylee, nyxer Staalinal tylee golosovaalaa. (Aplodismentnyd).

Xojordoxi vilvod xadaa, bolshevikydeji paarti bolbol Leenin—Staalinal xerege esestee xyrtter bejee ygenxel, olon tooto partiina bişe bolshevikydydiji xymyzylyge şadahan baina. (Aplodismentnyd).

Deputaaduudai toodo socialisna polozenooroo xydelmerişad 14, tariaşad 30, albaxaagşad 39 xyn baina; xydelmerişedel toonoi oloniin xadaa, paartiina, soveed, azaxuin, seregei ba niitiin xydelmeride xydelmerildeg. Deputaaduudai sostaavta xydelmerišen angilin erxim tyleeleşed, manai azylberiliin erxim staxaanovtan, tariaşad - kolxozniguid, emegtel kolxozniguid orohon baina. Xydee axaziida xydelmerildeg deputaaduud xadaa socialis poolnuudai ba malazalal soloto xynnyd—kolxoznuudai tyryyleşener, malazalal feermenydydiji erxileşener, brigadirnuud, traktorlistnuud, kombainoornuud, kolxozniguid — 22 xynnyd baina.

Nyxedyyd, manai respublikin Verxoovno Soveed bolbol manai respublikin aradai baigaa egeel tyryy ba egeel aktiivniin şilehen baina. Deputaaduudai dunda 8 oorden-ton, manai respublikin byxii xydelmerişedel ba byxii kolxozniguidai medexe, soloto xynnyd, aldarta xynnyd bil.

Verxoovno Soveedei deputaaduudai nacionalna sostaav ilme: buriadnuud—42 xynnyd gexe gy, all 47,2 procent, orosuud ba bişe nacionalnostitiin — 47 xyn. Ede toonnuud

bolbol buriad-mongol aradai badaralta tuxai ton todorxolgoor xelene. Ede toonnuud bolbol manai oronoi, manai respublikin araduudai agu jixe staalinska xani barisaaji yşeeleer xaruulaa. Kommunist paarti xadaa, manai socialis ere oronoi byxii araduudta zol zargaltal şine azabaidaliji xangaa. Verxoovno Soveedei deputaaduudai dunda 23 exerneryd, tilgeed tedeenei olon xins buriadnuud. Ijyyniin 26-da hungaltada xabaadalsahan, exenerneryde aktiivnoste tusagaar jixe. Ene xadaa, nyxerdyd, gansal manai orondo eseryteli adali hungaxa ba hungigdaxa erxenydydiji exenerneryde ygenen zakoonnuud bolbol azabaidalda xysed bejelylegdenxel baina geze, vilvod xexe arga olgono. Urdan daragdangi, goegdengi emegtel buriadnuud bolbol, mynee gyrenel ypravleniiniin ryulde baina. BMASSR-ei Verxoovno Soveedei deputaaduudai dunda deede hurguulital ba dyreegyi deede hurguulital—9 xyn, dunda ba dyreegyi dunda hurguulital—8 xynnyd baina. Nihanai sostaav: 89 deputaaduudhaa 20-hoodoşo nahatan 4 xyn, 21-hee 25 xyrtter—13 xyn, 26-haa 30 xyrtter—14 xyn, 31—hee 35 xyrtter—27 xyn, 36—haa 40 xyrtter—11 xyn, 41—hee deese nahatan—20 xyn.

Nyxed deputaaduud, manai respublikin arad bolbol manai aldarta dotodiin xeregydeji arkomadaidaxi, pogranitniiguidai ba manai aldarta Ulaan Armiin tyleeleşediji Verxoovno Soveedei hungaxa. Enegeeree, manai arad bolbol manai aguu jixe tullaltanuudiji xamagaalaa baihan, xelberesgyi bezi bojeecyyde xemzeleşegyi duratal baihanaa yşee daxin xaruulaa. Enegeeree, manai arad bolbol japoongermaanska faşizmiin xyleheneg—trocklis-buxaarinska ba byrzyaazna-nacionalis bandiduudta duraa gutadagaa yşee daxin xaruulaa.

Manai soveed arad xadaa, eeriingee aarmiilji byxezylyxebdi, teed xoşodoş byri byxezylyxebdi, uşarany xadaa, Ulaan Armi bolbol manai xilenydydiji xamagaalna—geze medyylyne.

Nyxed deputaaduud, 1938 onoi ijyyniin 26-da 89 okrugnuudai—590 hunguuliin uçaştognuudai 296011 hungagşadna golosovaanida 291218 xynnyd gy, all 98,4 procentens xabaadalsahan baina. Deputaaduudai tylee golosouudaa ygeşedel egeel yşeen toon xadaa 97,2 procent bolno. Uşar ilmehee, Verxoovno Soveedei manai deputaaduud xadaa, byxii buriad-mongol aradai yxeeree hungamalnuud bolno. (Aplodismentnyd). Ene cifernyd bolbol, Soveed zasagai zilnyde, xydelmerişed ba tariaşadai byxii daisadai temeseşe şanga temeselnnyde zilnyde xatuuzahan, kommunistnuud ba partiina bişenydeji staalinska bloogoi tyges ilahaniji gerşelne.

Nyxed deputaaduud, Verxoovno Soveedei deputaaduudai polnomoociji şalgahanai rezlytaadta, Verxoovno Soveedei mandaadna komiissa bolbol dorо dursag-dahan şidkeberi abaad, taanarai yzemzedetabina:

1. Verxoovno Soveedei deputaaduudai hungaltai bolbol byxii hunguuliin okrugnuudta manai respublikin Konstituucatai ba Verxoovno Soveedei hungaxa hungaltanuudai tural dyremtel xysed xolduulhanai yndehen deere ynger-gedhen baina.

2. All negen hunguuliin okrug doter hungaltiji kassirovalxa yndehen, myn tereşelen Verxoovno Soveedei deputaaduudai hungaltar gomodolnuud ba medyylygyd hunguuliin okrugnuudtaşji, Centraalna hunguuliin komiissadaşji ygel baina.

Ene bişegdehenel johoor, Verxoovno Soveedei mandaadna komiissa bolbol 1938 onoi ijyyniin 29-ei №147 „Buriad-Mongol Praavda“ gazeete toliogdohon şpisiog, Centraalna hunguuliin komiissaar registraacalag-dahan, Verxoovno Soveedei byxii deputaaduudai polnomoociin zyb baihaniji batalna. (Udaan aplodismentnyd).

Zaal soohoo, „Kommunistnuud ba partiina bişenyde“ bloog mandag, „urax“ gehen abiaanuud duuldana.

BMASSR-ei KONSTITUUCADA HELGELTENYD BA NEMELTENYDIJI ORUULXA TUXAI

Deputaad nyxer Birtaanovoi doklaad

Nyxedyyd, Soveedydei doloodugaar onso şjezd deere, BMASSR-ei şine Konstituuciji abhanxaa xoşo—manai respublikte doter xede xeden tubilaltanuud bolhon baina, tiimehee, BMASSR-ei Konstituuciiin zarim statsjaanuudta helgelte ba nemelte oruulxa şuxala bolno.

Bi eeriingee nairuulgiiji, BMASSR-ei gyrenel baiguulgiin asuudalnuudta zoriulag-dahan, BMASSR-ei Konstituuciiin 2-dxi byleghee exilxem.

BMASSR-ei Konstituuciiin 14-dxi statsjaa soo „Buriad-Mongol ASSR xadaa, iimenyde aimaguudanaa byridene: Agiin, Alalai, Bargazanai, Biçyyrei, Boxonoi, Bauntin, Dzediin, Jaruunin, Zagaratni, Zakaamini, Kabaanskiin, Xiaagtiin, Muxar—Şiberei, Olxoonoi, Selengiin, Seevero-Baigalai, Tarbagatni, Tyntenei, Ulaan-Ononoi, Xoritni, Exired-Bulgadai, aimaguud, Buriad-Mongol ASSR-ei gyrenel zasagai deede orga-uuđtaxe m deltel, Ulaan-Yde goorod baina“ geze, xelegdene. Socialis azyledeberi, xydee azaxil ba transport xadaa, delxel deere jamarşij byrzyaaznopoemeşigydeji gyrenel medeegyi, tiime teempeer xygzeze baina.

gagdal tahaldariaagyi urgana, kылтырылн xygexetei xanta, Soveed oorganuudta azalaşadai erilgenyde urgana.

1935 onoi nojaabri 17-do bolhon staxaanovtanai negedeger byxesojuzna zyleen deere, nyxer Staalni ilgeze xelehen. „manai revoliyyce xadaa, tusagaar gansa revoliyyce baigaa, tere xadaa, kapitalizmiin okoobiji butal-xahaa gadana, myn aradta sylee ygee, baha aradta şangaxadaltai azabaidalal materialna ysloovi ygeze şadahan baina. Manai revoliyyeclin xysen ba ilagdaşagyns eneende baina.“ 1937 onoi dekaabriin 12-to bolhon SSSR-ei Verxoovno Soveedei hungalta ba myn Sojuuzna, avtonomno respublikenyde Verxoovno seveddyde hungaltanuud deere, kommunistnuud ba partiina bişenydeji Staalinska bloogoi ilaltada eeriingee nairuulgiiji olhon, aradai politiceske ba moraalsna negedel, olonitiin tusagaar ynder aktiivnoste xadaa, manai oronoi azalaşad bygediin xeregen edledeg, tere şangaxadaltai baldal ba materialna xangaltiin urgaltalar le talbarilagdana.

Ede hungaltanuud deere, buriad-mongol arad bolbol bolshevik paartiiji ba tereinei

agu jixe voozds ba bagşa nyxer Staaliniji toirzo, belexer ba nigtaar zagsanxai baihanaa xaruulaa.

Ede bygede xadaa, soveedei oorganuudai xytelberide byri ynder erlitenydydiji tabina, edenei zorilgon ulam sloozno bolno.

Oblastnoi soveed oorganuudai xytelberilji ratoonuudta, predprijaatnuudta, MTS-uuđta, kolxoznuudta ba sovxoouudta dytedexiin zorilgoor, SSSR-ei CGK bolbol RFSFR-ei sostaavta baihan ba myn bişes sojuuzna respublikenyde sostaavta baigaa, xede xeden ooblastnuudiji xubaaxiin tuxal togtool abhan baina. Tilgeed, SSSR-ei CGK xadaa, eeriingee 1937 onoi sentabri 26-ai togtoomzoor, Vostočno-sibirskе ooblastiiji Irkygei ba Çitiin ooblastinuud bolgon xubaaxiji togtoohon uşarhaans, Alalai, Boxonoi, Exired-Bulgadai ba Olxoonoi aimaguud BMASSR-hee garza, Irkygei ooblastiin sostaavta oroo, myn Agiin ba Ulaan-Ononoi aimaguud BMASSR-hee garza, Çitiin ooblastiin sostaavta oroo.

Tiime uşarhaa, BMASSR-ei konstituuciiin 14-dxi statsjaada helgelte oruulxa şuxala bolno.

Bi xadaa, BMASSR-ei Verxoovno Soveedei negedeger

Seessiin anxaralda tabigdata, BMASSR-ei Konstituuciiin 14-dxi statsjaagai teekstiiji unşarmani:

„14-dxi statsjaa. Buriad-Mongol ASSR bolbol timenyd aimaguudnaa baiguulaglaan; Bargazanai, Biçyyrei, Buntin, Zediin, Jaruunin, Zagaratni, Zakaamini, Kabaanskiin, Xiaagtiin, Muxar Şiberei, Selengiin, Xoito-Baigalai, Tarbagatni, Tynteni, Xoritni ba Buriad-Mongol ASSR-ei gyrenel zasagai deede orga-uuđtaxe medeltei baixa, Ulaan-Yde goorodho.“

BMASSR-ei Konstituuciiin 44-dxi statsjaada dorо dursag-dahan helgelte oruulagdana: xyngen azyledberiliin ba modonoi arkomadaudai mynee baigaa gy deereheens, Arkomsoveedei sostaavhaa gargaaxa. Saşanb, SSSR-ei Verxoovno Soveedei negedeger Seessiin togtooltoi zoхilduulan, dotodiin xudaldaanai arkomadaal nerijinis helgeze, —xudaldaanai arkomaad gehen nerijinis yleegeed, gyrenel baankilji erxileşilji BMASSR-ei Arkomsoveedei sostaaviji nemee-xe.

44-dxi statsjaa soo ilgeze xelegdene: „Buriad - Mongol

(Tygesxelenе 2-dxi niurta)

BMASSR-ei Verxoovno Soveedei negedegeer Seessi

BMASSR-ei Konstituucada helgeltenyydiiji ba nemeltenyydiiji oruulxa tuxai

Deputaad nyx. BIRTAANOVOI doklaad (TYGESXEL. Exins negedexi niuurta)

ASSR-ei Aradal Komissaarnaral Soveed bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Verxoovno Soveedeer iime sostaavtalgaa baiguulagdaxa:

Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradal Komissaarnaral Soveedei tyryylegse;

Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradal Komissaarnaral Soveedei tyryylegshiji xojor orologsod;

Buriaad-Mongol ASSR-ei Gyrenei Ploanovo Komissiin tyryylegse;

Buriaad-Mongol ASSR-ei Aradal Komissaarnaral Soveedei Edlee xooloi azyiledberiliin; Gazartariaalangai; Finaansiin; Xudaldaana; Dotoodiin xeregyydei; Jystiliclin; Elyyriiji xamagaalka; Geegerel; Niutagai azyiledberiliin; Kommunaalna azaxiin; Socialna xangalgaiin; Xargii zamal ypravleeniin naqaalng; Beledxelei komiteedei etigemzete; Iskyyssviin xeregyydiiji erxilxe ypravleeniin naqaalng;

Gyrenei baankiiji erxilegse. Eneenhee gadana, Konstituucilin stajtaanuudta iime helgeltenyydiiji oruulxiji duraxagdana:

49-dxi stajtaaji „goorod“ gehen ygiin hyilde „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygeer helgexe.

50-dxi stajtaaji „gorodskoi“ gehen ygiin hyilde „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygeer helgexe.

51 stajtaada, skoovko dotorxi „goorod“ gehen ygiin

hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

53 stajtaada, „gooroduudai“ gehen ygiin hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

55 stajtaada, „goorod“ gehen ygiin hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

57 stajtaada, „gooroduudai“ gehen ygiin hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

58 stajtaada, aimagai ba goorodoi gehen ygenyydei xoorondori „ba“ yzegiiji xajaxa, „gooroduudai“ gehen ygiin hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

63 ba 66 dxi stajtaanuudta, „dotoodiin xudaldaana otdeelnnyd“ gehen ygenyydhee gansal „xudaldaana otdeelnnyd“ geheniiji orxood, „dotoodo“ gehen ygiin xajaxa.

72 stajtaada, „gooroduudai“, gehen ygiin hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

101 stajtaada, „goorodoi“ gehen ygiin hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

108 stajtaada, hyylsiin aavzaada „goorodoi“ gehen ygiin hyyleer „raoонуудта-xууунуудта“ gehen ygenyydiiji nemexe.

BMASSR-ei Verxoovno Soveedei batalalgada tabigdahan, BMASSR-ei Konstituucilin zarim negen stajtaada oruulgadaxa nemelte ba helgelte nyid ede bolno.

Staalnska Konstituuca ba tereeniiji xoxioogso manal nyxer ba voozds aguу jixe Staaln mandagi (Nerjeme aptodis-meentnyid).

Klyyb baiguulxa şuxala

Xori. Dunda-Xudanai somonoi Moolotovoi neremzete kolxooz bolbol. xeden zilhee xoşo klyyb bariulxa geze jaar jabta modonuudiji sugluudagşaa, mynөө xyrter klyybee bariulxaagy; ede modonuudniin ym-xirze xebtene.

Ene kolxoozoi tyryylegse B.

Dugarai gegsiin hanalaa tabiza klyyb bariulxaagy; deerehee kolxoozniguudai sylөөtei sagta sengexe, naadaxa gazar ba naadanai xeregselnyid: biliaard, şatar daam g. m. ygei baina. Darii xemzee abaza, klyybtei bolxoxiiji erigdene.

BAT-DOR.

ZAIZA JABADAG ZANTAI

Xorilin aimagai Xyrbitiin somonoi „Şine azal“ kolxoozoi şetovood Sanzazabai bolbol 6 hariin torşo soo jamarşii ot-ood, yçood xeeгyи baihanhaan bolzo, eldeb garşa, orşonuud deere zakoondo taarxagy jabadaluud todoroni.

Sanzazavai gegsiin 1938 onoi

zurgaa hariin torşo soo kolxoozoiгoo yiledberiliin zilai plaaniiji tabihanhaa bişe tereinei xehen todorxoi xydelmeriyzedgenegy. Tilgeed, duraa xyree haa yderteş 2-3 çaas xydelmeriledge, ygei haa zaiza jabadag zantai jym.

Kolxooznig.

XITADDAXI DAINAI BAI DAL

CENTRAALNA XITADTA

Cziansi provinciin xoito çaaştida xitad seregyy xadaa, Janczli myreniiji zubaad zyyn-xoito zyg teşee jabaza yrgelzelheer baina.

Ijyiliin 6-da, xitad aviaacaar gemtelde orohon 5 ja-

poonsko vojeenne koraablinuud bolbol Şanxaida jirehen ba butasoxigдохон 30 japoonsko samolooduudiji tehen, negе avianoosec tedeen soo jirelsehen baina.

XOITO XITADTA

Şanssida 40 mingahaa deşee japoonsko seregyy baina.

Ijyiliin 4-de Jyньçeen ba Cziylee gooroduudiji ezelen baina.

Şanьdyyn provinciin baruun-urdayn çaaştida xitad partizaanuud jabulga xeze yrgelzelheer. Tedener xadaa

Xitad partizaanuud bolbol Belpenel raioondo jixexen aktiivnostiiiji zyzyine geze, Relter medeesene.

URDA XITADTA

Svatoy şadar 26 japoonsko vojeenne koraablinuud baina

geze, „Dameivaanьbao“ medee-sene.

ISPAANIDAXI FROONTNUUD DEERE

LEVAANTIIN FROONT

Mixarees myrenei baruun erjiin raioondo respyblikaanska seregyy bolbol miateezni-gyydte erid şanga esergyyselge zyzyile baina.

Sijeerre Espaadana xajaada şanga tulaldaanuud bolno.

Valьbooniin raioondo froontiiin baruun seekortte respyblikaancanuud bolbol faşistnuudta атаaka xehen baina.

Miateeznigyyd bolbol Talees raioondo respyblikaanska pozicicanuudiji atakovalxin talaar amzaltagi hedelge xee. Respyblikaanska seregyy bolbol Artaanahaa, Santa Barbaaria ba Vilyjavijexehеe urduurxi raioonuudta miateeznigyydel атаakiiji zogsoohon baina.

AVIAACIIN JABUULGA

Ijyiliin 6-da agaarta tulaldaana bolxo yjede, respyblikaanska samolooduud bolbol xojor itajjaanska samolooduudiji butasoxihon baina. Faşis aviaaca bolbol Barseloonhoo Valeensi orohon xargiiji

ba Pysoolь raiooniiji boombodohon baina. Graздаanska aradzonoi dunda yxel bil.

Valeensiin provinciin xeden pyynktenyyd ba Barseloonoi poortin raioon myn bombordi roovkodo dairagdahan baina.

TIIGZE BOLXOGYI

Xori. Xezengiin somonoi „Komsomol“ kolxoozoi dergedexi osoaviaximai exin organizaaca bolbol 1937 onoi xabarai tarilgiin yjede tus organizaaciingaa foonddo geze 3 gektaar tariaa tarihan baina. Terens xadaa gemgyi hains urghahan jym.

Xarin nege xedii sag yngeereed balxada, tus kolxoozoi tyryylegse Bata-Ceren Bazarzabai gegşee iışa tişens xudxaad, xumaad, hyilei hyilde negş monşogor oroho ygenygi, xarin „alğaa delgeed jabagtil daa saaşaa“, gehen baina. Tus organizaaca xadaa, 1938 ondoş tariaa tarixa gehen aad, myn le urda zileixidei bolşoro geze tarilga xeeгyи baişahan baina.

Gadana, tus organizaaciin huralşalai xereşgel bolşon, xeden emeel ba zebşeg abhan ard, tedenş miil xebteşе baidag.

Honor şixete.

Soveed Sojuuzai gooroduudaar ZURAG DEERE: Tbilisi goorodto Soveed Sojuuzai geroinuudai ploşadiin dergede. (Sojuuzfoto)

Ulaan-Ydiin azalşad bolbol şine urihalamzaga gargałga tuxai praviitelstviin togtoomziiji negedungaar haşaana.

ZURAG DEERE: Şilei zavodoi xydelmerişede mitiing. Çernoноoi foto.

Şine urihalamziin amzalta

Şine urihalamza xaxilga byxil oron soo ton jixe deşeeleiteger jabuulagdaxa baina. Gyrenei urihalamazda, azalşad bolbol negen hanalaa eşee-diingee neşelgiiji ygene. Orloovsko ooblastida xaxilga bolbol mynөө 7840 mingan tyxerig boloo.

Kilrovsko ooblastida 31557 mingan tyxerigel urihalamza taraagdahan ba Kaliinnska ooblastida 59570 mingan tyxerig taraagdahan baina.

Tyylede xaxilga bolbol jixexen deşeeleiteger yngerşegdeze baina. Yngerhen zilai xaxilgada oroxodoo, 7 millioon tyxerig ylyy taraagdaa. Sverdylovsko ooblastida xaxilgan 142725 mingan tyxerigte xyree Kazaxstaanda urihalamza xaxilga amzaltatagaar jabuulagdaxa baina. Respyblika dotor 60 millioon tyxerig şaxu xaxilga ofoormilogдохон baina.

Gryzyiin SSR-ei goorod xydeşgeer urihalamza xaxilga jixe amzaltatı jabaza baina ijyiliin 7 xyrter respyblika dotor 86186 mingan tyxerigel urihalamza taraagdaa. Ijyiliin 6 da Tbilisiin azalşad bolbol 34452 mingan tyxerig xaxilga, — yngerhen zileixidei oroxodoo, 5,5 millioon tyxerig ylyy xaxilga.

loovsko ooblastida xaxilgan 142725 mingan tyxerigte xyree Kazaxstaanda urihalamza xaxilga amzaltatagaar jabuulagdaxa baina. Respyblika dotor 60 millioon tyxerig şaxu xaxilga ofoormilogдохон baina.

Gryzyiin SSR-ei goorod xydeşgeer urihalamza xaxilga jixe amzaltatı jabaza baina ijyiliin 7 xyrter respyblika dotor 86186 mingan tyxerigel urihalamza taraagdaa. Ijyiliin 6 da Tbilisiin azalşad bolbol 34452 mingan tyxerig xaxilga, — yngerhen zileixidei oroxodoo, 5,5 millioon tyxerig ylyy xaxilga.

Agitacioonno xydelmeriiji byri haizaruulxa

Biçyir. Bodonguudai somonoi, Leeninei neremzete kolxoozoi agitaatornuud S. Cerenel ba B. Sanziin gegşed RSFSR-ei ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedydte hungaxi hungaitiin yje soo kolxoozniguudai dunda agitacioonno xydelmeriiji hainaar tabiza şadahan baina. Ulasoorondiin baidal tuxai asuudalnuudaar kolxoozniguudai dunda besede xedeg. Kolxoozniguudai

dunda gazeed ba zurnaaluudiji xaxiulxa xydelmeride erşemtei xan dalsaza, kolxooz dotoro 575 tyxerigte eldeb gazeedydiiji xaxiulhan baina. Tiin, ede agitaatornuudai zirilgo bolbol yngerhen hungaitiin yje soo jabuulhan agitacioonno xydelmeriёe huladaxa şa bişe, ulam erşemtegi şaşaadaa jabuulxa johotoi.

D. Cerenel.

Kyyznecenь xaalgaatai baihaar

Xydeş azaxuın arteeliin staałnska ustaaviji xazagalruulxa jabadal Xorilin aimagai Doodo-Xudanai somonoi, Moolotovoi neremzete kolxoozoi yzedgeze baina. Zişeelxede, tus kolxoozoi brigadiirnuud xadaa, 1938 onoi garhanhaa xoşo kolxoozniguudai azalta yderlji byridxen temdegegyi, enen deerehee, xen xedii azalta yder olhonoo medexegyi baina. Tyryylegşе Dugarai ba brigadiirnuudai urda enen tuxai tus kolxoozoi şetovood nyxer Garmin gegşiin asuudal tabiabadan, anxaraldaa oroidoo abdaggyi baina.

kartaavkaa mynөө xyrter tariiza dyrygeedyi, tariizapaskood xyşed barigdaagy iimehee tariiajins malnuud edize baina. Saaşaa, malai zixetnişeske barilganuudiji tariiza, ybehe ba tariiaa xurtaar eldeb maşina zebşeggyidemoontologdoogyi, zapaasaa çaaşti dutuutai. Tilgeed, tariiza ba ybehe xurialgiin gazar orozo jireed balxada, maşina nuudaa remoontolxiin orondo kolxoozoiгoo kyyzneciiji xaxiulxoozoo baina. Ede byxil dotu dundanuudiji darii usaxaxiin tulada, tus kolxoozoi xytelberiledgeş xadaa şile xexii xemzeenydiiji abra uşagatai.

Guarhan.

XEBLELEI ŞINZELEL

XITAD ARADAI GEROIŞESKE TEMESELEI TYRYYŞIIN ZIL

Xitad aradal geroişeske temeselei tyryyşin zil tuxai jixolon stajtaanuudiji „Praavda“ bişehen baina, gebel: Xitadai aradal geroinuud tuxai redakcionno stajtaaj; Xitad luodçiguid Ven Çfa-plinai, Xyaan Çen-şin ba Fyçlin rasskaazuud; xitad aradal oteçestvenno dain tuxai Çzen-lineli stajtaaj ba japon armi tuxal Liaaxovai stajtaaj tollologдохон baina.

şedtei imenyid loozongnuud dorо temesene: esegens yxөө, xybyuniin huurliin ezexex; axanь yxөө, dyyn tereinei huuri ezelen; ybegeniis yxөө, hamganiinş bojeçyidei zerge-de zagsana.

Exe oronoo xamagaalga—egeel ene xadaa, Xitadai xydelmerişen angliiji ulam zorilşuulna.

Japoonsko tyrimxellegşed bolbol byxil Xitadiiji „bogoni-xon sag soo“ ezemdexer xaraalhan baina.

Xitadiiji ezexex ene plaaniinş, — gazeed bişene, — byteegyi. Saaşans gazeed bişene:

Nacionaalna — sylөөrelgiin dainal tyryyşin zilai torşo soo Xitad goritол amzaltanuudiji tułaa. Xitadai praviitelst-vo, xitad armi bolbol „Japoonnai ilagdaşagy“ tuxal legeendiji eselen butasoxioo. Xitadai praviitelstvo bolbol japoonsko agressoortoi relşee xexe ba tereinei urda kapitulyaacałaxa

politikhoo bysil nacionaalna xysenydөө tyrimxellegşediji esergyxere temeselde emxid-xexe jabadaldа orole.

Xitadai praviitelstvo bolbol bodoto nacionaalna oborooniin praviitelstvo boloo. Dotoodiin dai xexiin tulada, urdanş xereglegedeg xitad armi bolbol exe oronoo abaraxiin tyłөө, gadaadiin agressoor-to esergyysen temesex armi boloo. Byxil xitad arad praviitelstviin xytelberi dorо eeriingee bejee daanxai baixin ba erxe sylөөgel tyłөө temesene

Xitad aradai esergyxere xyseni urgan bezixen jabadal yngerhen zilai dailaldaana faaktuud deere xaragdahan baina. Xitadai nacionaalna oborooniin strateegi ba taaktikiin aalixan haizarahan tuxal gazeed bişene. Dainal tyryyşin yjede (1937 onoi ijyili-hee dekaabri xyrter—Naankiniiji ezexeter) xitad armi bolbol gansal pozicioonno oborooniitelyno dainuudiji xedeg

balğaa. Iime temesel jabuulxadaa, muu beledxegdemel, texnişeske talaaraa hula, xitad armi bolbol şine texniker xujaglagdahan japoonsko armihaa oron ulasaa amzaltatı oborooniaalxanş berxeteli balğaa. Naankina ezeledehenei hyyleer, xitad armi bolbol pozicioonno dainiiji maneevrenne ba partizaanska daintal zoril-duulan jabuulxa şurala baina geze, oilgohon baina. Mynөө bolxodo, xitad armi bolbol, froontiin liininyud deere oboroono xexiin xazuugaar, tyrim-xellegşedeli ara talada ba flaan-ganuudta jabuulxa xexiin tulada, zarim çastinuudaa elbgeene. Siuçayji erid şangaar oborooniaalhan ba Taierçzyanaı tende ilahan jabadalans xadaa, xitad armiin strateegi ba taaktikiin haizarhanliiji xaruulna.

Xitadai froontnuud deere partizaanska dain yrgeneş xegdene. Japoononoi ara talada, Xitadai xeden millioon azalşan tyrimxellegşedte esergy zebşegte temeseliiji jabuulana. Saaşadaa gazeedei temdeglaxenş: xitad aarmida jabuul-

lagdahan, politişeske xydelmeriin rezulstaadta aarmi ba arad zon xojorol xoorondoxi xarışaan haizarara. Predatolxiin nuud — general Xans Fyçliu ba busadiiji saazalhanai hyyleer, çastinuudta seregel disiplinne goritол hazarhan baina. Xitad armiin komaandovani gol tyłeb negen bolonroi.

Xiliin saanahaa şine zebşeggydiiji xudaldan abhanai ba oron dotoro seregel azyiledberiliiji xygyyihenei aşaar, xitad armiin texnişeske zebşegzelge goritол haizarara baina. Zaluuxan xitad aviaaca bolbol, oborooniitelyno dainai proceş soo goritол urghan ba tyrimxellegşedte hyrte xyşen bolhon baina.

Dainal tyryyşin zil yngereş. Ene sagai torşo soo japoonsko imperialistnuud 350 mingan soldaaduudaa aluulhan ba şaxatuulhan baina. Tedener bolbol 600 garan samolooduudaa ba guşaa garan seregelgeçe ko-

raablinuudiji aldaa. Xitadai tyrimxellegiin dain seregel jabuulxiin tulada, japoontolxiin hara byri 900 şaxuu millioon iljen gargaşalana. Dain seregel uđaaraxa byri japoonsko imperialistnyidte seregel gargaşax jixe, tedeenei urda balğaa berxexel ulam xynş bolxo baina.

„Praavda“ bolbol tyryy ştaajaa soogoo bişene:

„Aguу jixe xitad arad bolbol eeriingee bejee daanxai baixin tyłөө, geroişeske temeselei xojordoxi zilde orobole Ene temeselde zagsaxa zuuraxitad arad bolbol jyygeer dertamagdadag hem, tereenei tulaa. Eneş xadaa — negede eeriingee xysenydiiji nigş zagsaalga. Japoonsko tyrimxellegşed bolbol eeriingee cilgodo xyrexegyi, Xitadii eeriingee kolooni bolgozo şadavagy geze, yngerhen zilşooped xaruulaa“.

Xariusalğata redaaktor R BIMBAAJEV.